Zdanie okolicznikowe czasu (der Temporalsatz)


```
<!--
 /* Font Definitions */
@font-face
   {font-family:Verdana;
   panose-1:2 11 6 4 3 5 4 4 2 4;
   mso-font-charset:238;
   mso-generic-font-family:swiss;
   mso-font-pitch:variable;
   mso-font-signature:536871559 0 0 0 415 0;}
 /* Style Definitions */
p.MsoNormal, li.MsoNormal, div.MsoNormal
   {mso-style-parent:"";
   margin:0cm;
   margin-bottom:.0001pt;
   mso-pagination:widow-orphan;
   font-size:12.0pt;
   mso-bidi-font-size:10.0pt;
   font-family:"Times New Roman";
   mso-fareast-font-family:"Times New Roman";}
h1
   {mso-style-next:Standardowy;
   margin:0cm;
   margin-bottom:.0001pt;
   text-align:center;
   mso-pagination:widow-orphan;
   page-break-after:avoid;
   mso-outline-level:1;
   font-size:14.0pt;
   mso-bidi-font-size:10.0pt;
   font-family:"Times New Roman";
   mso-font-kerning:0pt;
   mso-ansi-language:DE;
   mso-bidi-font-weight:normal;}
p.MsoHeader, li.MsoHeader, div.MsoHeader
   {margin:0cm;
   margin-bottom:.0001pt;
   mso-pagination:widow-orphan;
   tab-stops:center 8.0cm right 16.0cm;
   font-size:12.0pt;
   mso-bidi-font-size:10.0pt;
   font-family:"Times New Roman";
   mso-fareast-font-family:"Times New Roman";}
p.MsoFooter, li.MsoFooter, div.MsoFooter
   {margin:0cm;
   margin-bottom:.0001pt;
   mso-pagination:widow-orphan;
   tab-stops:center 8.0cm right 16.0cm;
   font-size:12.0pt;
   mso-bidi-font-size:10.0pt;
   font-family:"Times New Roman";
   mso-fareast-font-family:"Times New Roman";}
p.MsoTitle, li.MsoTitle, div.MsoTitle
   {margin:0cm;
   margin-bottom:.0001pt;
   text-align:center;
   mso-pagination:widow-orphan;
   font-size:14.0pt;
   mso-bidi-font-size:10.0pt;
   font-family:"Times New Roman";
```

```
  mso-fareast-font-family:"Times New Roman";
  mso-ansi-language:DE;
  font-weight:bold;
  mso-bidi-font-weight:normal;}
p.MsoSubtitle, li.MsoSubtitle, div.MsoSubtitle
  {margin:0cm;
  margin-bottom:.0001pt;
  text-align:center;
  mso-pagination:widow-orphan;
  font-size:14.0pt;
  mso-bidi-font-size:10.0pt;
  font-family:"Times New Roman";
  mso-fareast-font-family:"Times New Roman";
  font-weight:bold;
  mso-bidi-font-weight:normal;
  font-style:italic;
  mso-bidi-font-style:normal;}
@page Section1
  {size:595.3pt 841.9pt;
  margin:70.85pt 70.85pt 70.85pt 70.85pt;
  mso-header-margin:35.4pt;
  mso-footer-margin:35.4pt;
  mso-page-numbers:1;
  mso-paper-source:0;}
div.Section1
  {page:Section1;}
 /* List Definitions */
@list l0
  {mso-list-id:1423065645;
  mso-list-type:simple;
  mso-list-template-ids:68485121;}
@list l0:level1
  {mso-level-number-format:bullet;
  mso-level-text:□;
  mso-level-tab-stop:18.0pt;
  mso-level-number-position:left;
  margin-left:18.0pt;
  text-indent:-18.0pt;
  font-family:Symbol;}
@list l1
  {mso-list-id:1872256657;
  mso-list-type:simple;
  mso-list-template-ids:2044649346;}
@list l1:level1
  {mso-level-start-at:0;
  mso-level-number-format:bullet;
  mso-level-text:-;
  mso-level-tab-stop:18.0pt;
  mso-level-number-position:left;
  margin-left:18.0pt;
  text-indent:-18.0pt;
  color:black;}
@list l2
  {mso-list-id:2137987482;
  mso-list-type:simple;
  mso-list-template-ids:748950160;}
@list l2:level1
  {mso-level-start-at:0;
  mso-level-number-format:bullet;
  mso-level-text:-;
  mso-level-tab-stop:18.0pt;
  mso-level-number-position:left;
```

```
   margin-left:18.0pt;
   text-indent:-18.0pt;}
ol
   {margin-bottom:0cm;}
ul
   {margin-bottom:0cm;}
-->
<!--
 /* Font Definitions */
@font-face
   {font-family:Verdana;
   panose-1:2 11 6 4 3 5 4 4 2 4;
   mso-font-charset:238;
   mso-generic-font-family:swiss;
   mso-font-pitch:variable;
   mso-font-signature:536871559 0 0 0 415 0;}
 /* Style Definitions */
p.MsoNormal, li.MsoNormal, div.MsoNormal
   {mso-style-parent:"";
   margin:0cm;
   margin-bottom:.0001pt;
   mso-pagination:widow-orphan;
   font-size:12.0pt;
   mso-bidi-font-size:10.0pt;
   font-family:"Times New Roman";
   mso-fareast-font-family:"Times New Roman";}
h1
   {mso-style-next:Standardowy;
   margin:0cm;
   margin-bottom:.0001pt;
   text-align:center;
   mso-pagination:widow-orphan;
   page-break-after:avoid;
   mso-outline-level:1;
   font-size:14.0pt;
   mso-bidi-font-size:10.0pt;
   font-family:"Times New Roman";
   mso-font-kerning:0pt;
   mso-ansi-language:DE;
   mso-bidi-font-weight:normal;}
p.MsoHeader, li.MsoHeader, div.MsoHeader
   {margin:0cm;
   margin-bottom:.0001pt;
   mso-pagination:widow-orphan;
   tab-stops:center 8.0cm right 16.0cm;
   font-size:12.0pt;
   mso-bidi-font-size:10.0pt;
   font-family:"Times New Roman";
   mso-fareast-font-family:"Times New Roman";}
p.MsoFooter, li.MsoFooter, div.MsoFooter
   {margin:0cm;
   margin-bottom:.0001pt;
   mso-pagination:widow-orphan;
   tab-stops:center 8.0cm right 16.0cm;
   font-size:12.0pt;
   mso-bidi-font-size:10.0pt;
   font-family:"Times New Roman";
   mso-fareast-font-family:"Times New Roman";}
p.MsoTitle, li.MsoTitle, div.MsoTitle
   {margin:0cm;
   margin-bottom:.0001pt;
   text-align:center;
```

mso-pagination:widow-orphan;
font-size:14.0pt;
mso-bidi-font-size:10.0pt;
font-family:"Times New Roman";
mso-fareast-font-family:"Times New Roman";
mso-ansi-language:DE;
font-weight:bold;
mso-bidi-font-weight:normal;}
p.MsoSubtitle, li.MsoSubtitle, div.MsoSubtitle
{margin:0cm;
margin-bottom:.0001pt;
text-align:center;
mso-pagination:widow-orphan;
font-size:14.0pt;
mso-bidi-font-size:10.0pt;
font-family:"Times New Roman";
mso-fareast-font-family:"Times New Roman";
font-weight:bold;
mso-bidi-font-weight:normal;
font-style:italic;
mso-bidi-font-style:normal;}
@page Section1
{size:595.3pt 841.9pt;
margin:70.85pt 70.85pt 70.85pt 70.85pt;
mso-header-margin:35.4pt;
mso-footer-margin:35.4pt;
mso-page-numbers:1;
mso-paper-source:0;}
div.Section1
{page:Section1;}
/* List Definitions */
@list l0
{mso-list-id:1423065645;
mso-list-type:simple;
mso-list-template-ids:68485121;}
@list l0:level1
{mso-level-number-format:bullet;
mso-level-text:□;
mso-level-tab-stop:18.0pt;
mso-level-number-position:left;
margin-left:18.0pt;
text-indent:-18.0pt;
font-family:Symbol;}
@list l1
{mso-list-id:1872256657;
mso-list-type:simple;
mso-list-template-ids:2044649346;}
@list l1:level1
{mso-level-start-at:0;
mso-level-number-format:bullet;
mso-level-text:-;
mso-level-tab-stop:18.0pt;
mso-level-number-position:left;
margin-left:18.0pt;
text-indent:-18.0pt;
color:black;}
@list l2
{mso-list-id:2137987482;
mso-list-type:simple;
mso-list-template-ids:748950160;}
@list l2:level1
{mso-level-start-at:0;

mso-level-number-format:bullet;
mso-level-text:-;
mso-level-tab-stop:18.0pt;
mso-level-number-position:left;
margin-left:18.0pt;
text-indent:-18.0pt;}
ol
{margin-bottom:0cm;}
ul
{margin-bottom:0cm;}
-->

Der Temporalsatz

Zdanie okolicznikowe czasu

Zdania okolicznikowe czasu są zdaniami pobocznymi (orzeczenie na końcu zdania), które zastępują okoliczniki czasu w zdaniu głównym i odpowiadają na pytania: wann? (kiedy?), seit wann? (od kiedy?), bis wann? (do kiedy?), wie lange? (jak długo?).

Zdania czasowe są wprowadzane za pomocą następujących spójników, zależnie od relacji czasowej zdania głównego w stosunku do zdania podrzędnego:

☐als, wenn (gdy, kiedy, ilekroć)

☐während (podczas gdy)

☐bevor / ehe (zanim)

☐seitdem / seit (odkąd, od czasu gdy)

☐nachdem (skoro, po tym jak)

☐bis (aż, dopóki nie)

☐sobald (skoro tylko)

☐solange (jak długo)

☐sooft (jak często, ilekroć)

Als oraz wenn

Spójniki als oraz wenn mają w tłumaczeniu

prawie takie samo znaczenie; jednakże są używane w różnych sytuacjach. Spójnika als używa
się wyłącznie dla czynności jednorazowych w przeszłości; w pozostałych zaś wypadkach, tzn. dla powtarzających się czynności w przeszłości, dla teraźniejszości oraz w przyszłości stosujemy wenn:

- Wenn ich ins Stadion gehe,
regnet es immer. (Gdy idę /chodzę na stadion, zawsze pada deszcz)

- Immer, wenn ich ins Stadion ging, regnete
es. Zawsze gdy /kiedy chodziłem na stadion, padał deszcz.)

- Immer, wenn wir in Dresden waren, lernten
wir interessante Menschen kennen. (Ilekroć /zawsze kiedy byliśmy
na w Dreźnie, poznawaliśmy ciekawych ludzi.)

- Als wir im letzten Jahr in Dresden waren,
lernten wir einige interessante Menschen kennen. (Będąc w zeszłym roku w Dreźnie, poznaliśmy kilkoro ciekawych ludzi.)

- Als ich 6 Jahre alt war, kam
ich zu ersten mal in die Schule. (Gdy /kiedy miałem 6 lat,
poszedłem po raz pierwszy do szkoły.)

Prawidłowe użycie spójników als oraz wenn ilustruje
poniższa tabela:

Czynność

Przeszłość

Teraźniejszość

Przyszłość

Jednorazowa

als

wenn

wenn

Wielokrotna

wenn

wenn

wenn

Uwaga! Spójnik als jest niekiedy używany (szczególnie w języku potocznym) zamiast nachdem; Wówczas obowiązuje zasada następstwa czasów (patrz: zdania czasowe z nachdem.), np.:

- Als er in den Zug eingestiegen war, suchte er einen freien Platz. (Kiedy /po tym jak on wsiadł do pociągu, poszukał wolnego miejsca.)

Während

Zdania czasowe z während (podczas gdy) wyrażają dwie czynności równoczesne, występujące w tym samym czasie:

- Während ich an die See fahre, macht er eine Reise ins Gebirge. (Podczas gdy ja wyjeżdżam nad morze, on robi wycieczkę w góry.)

- Während sie im Zug saßen, lassen sie Zeitungen. (Siedząc w pociągu czytali gazety.)

- Ich hörte Radio, während mein Bruder ein Buch las. (Słuchałem radia, podczas gdy mój brat czytał książkę.)

Bevor / ehe

Zdania czasowe ze spójnikiem bevor /ehe (zanim) wyrażają czynność późniejszą w stosunku do zdania głównego:

- Bevor man in den Zug einsteigt, kauft man eine Fahrkarte. (Zanim się wsiądzie do pociągu, kupuje się bilet.)

- Ehe er nach Österreich kam,
lernte er fleißig Deutsch. (Zanim on przybył do Austrii, uczył się pilnie niemieckiego.)

- Bevor wir zu dir kommen, müssen
wir mit unserer Arbeit fertig sein. (Zanim do ciebie przyjdziemy, musimy skończyć naszą pracę.)

Seitdem / seit

Zdania czasowe ze spójnikiem seitdem / seit (odkąd, od czasu gdy) wyrażają przeważnie czynności równoczesne, występujące w tym samym czasie:

- Seitdem wir auf dem Lande wohnen,
sind wir gesünder. (Odkąd mieszkamy na wsi, jesteśmy zdrowsi.)

- Seitdem ich dich kenne, gehe ich
gern tanzen. (Odkąd cię znam, chętnie chodzę tańczyć.)

W zdaniach z seitdem czynności w zdaniach głównych i podrzędnych mogą również występować w różnych czasach:

- Seitdem er in Berlin studiert,
hat er schon viele Museen besichtigt. (Odkąd on studiuje w Berlinie, zwiedził już wiele muzeów.)

- Seitdem ich das Studium beendet habe,
arbeite ich als Lehrer. (Odkąd skończyłem studia, pracuję jako nauczyciel.)

Nachdem

Zdania okolicznikowe czasu z nachdem (po tym jak, skoro) są zdaniami pobocznymi, w których należy przestrzegać zasady następstwa czasów, tzn. jeśli zdanie podrzędne (z nachdem) użyte jest w czasie przeszłym Perfekt, w zdaniu głównym występuje Präsens lub (rzadziej) Futur I, np.:

- Nachdem ich die Fahrkarte gekauft habe, gehe ich zum Zug. (Po tym jak wykupiłem bilet, idę do pociągu)

- Er beginnt
zu arbeiten, nachdem er sein Studium beendet hat. (On zaczyna pracować, po tym jak skończył studia.)

Jeśli zdanie okolicznikowe czasu
z nachdem wyraża dwie czynności, z których obie są w czasie przeszłym, wówczas
czynność wcześniejsza (zdanie podrzędne z nachdem)
musi być wyrażona w czasie zaprzeszłym (Plusquamperfekt), a zdanie główne w
czasie przeszłym Imperfekt (Präteritum) lub (rzadziej) w Perfekt, np.:

- Nachdem ich in Berlin angekommen war,
ging ich sofort ins Hotel. (Po
przybyciu do Berlina natychmiast poszedłem do hotelu.)

- Die Journalisten sprachen mit den Arbeitern, nachdem
sie den Betrieb besichtigt hatten. (Dziennikarze
rozmawiali z robotnikami po zwiedzeniu zakładu / po tym jak zwiedzili zakład.)

Zasadę następstwa czasów
ilustruje poniższa tabelka:

Czynność wcześniejsza	Perfekt
Czynność późniejsza	Präsens (lub Futur I)
	Plusquamperfekt
	Imperfekt (lub Perfekt)

Bis, sobald, solange, sooft

W zdaniach czasowych z bis, sobald, solange i sooft czasy
w zdaniach głównych i pobocznych mogą być zarówno takie same, jak i
zróżnicowane, w zależności od treści, które chcemy wyrazić, np.:

- Ich warte, bis du kommst. (Czekam,
aż przyjdziesz.)

- Sobald er in Warschau eingetroffen war,
rief er mich gleich an.
(Jak
tylko przybył do Warszawy, zaraz zadzwonił do mnie.)

- Sobald ich sie sehe, informiere ich sie darüber. (Jak
tylko ją zobaczę, poinformuję ją o tym.)

- Solange ich lebe, darf sie mein
Haus nicht betreten. (Jak długo będę żył, jej nie wolno przestąpić progu
mojego domu.)

- Sooft ich auch komme, er ist
nie zu Hause. (Ilekroć przyjadę, jego nigdy nie ma w domu.)

Uwaga! Spójniki bevor, seitdem, sobald, solange i sooft akcentowane są na drugiej sylabie.